

Conférence des Cours constitutionnelles européennes
Conference of European Constitutional Courts
Konferenz der europäischen Verfassungsgerichte
Конференция Европейских Конституционных Судов

**JUSTIȚIA CONSTITUȚIONALĂ:
FUNȚII ȘI RAPORTURILE CU CELELALTE
AUTORITĂȚI PUBLICE**

*Raport național pentru cel de-al XV^{lea} Congres al Conferinței
Curților Constituționale Europene, prezentat de
Curtea Constituțională a Republicii Slovacia*

I. RAPORTURILE CURȚII CONSTITUȚIONALE CU PARLAMENTUL ȘI GUVERNUL

- 1. Rolul Parlamentului (eventual al Guvernului) în procedura de numire a judecătorilor la instanța de contencios constituțional. După numire, aceeași autoritate îi poate revoca pe judecătorii instanței constituționale? Care sunt motivele / temeiurile unei asemenea revocări?**

În conformitate cu art. 134 alin.(2) din Constituția Republicii Slovace (în continuare denumită „Constituția”) judecătorii Curții Constituționale sunt numiți de Președintele Republicii Slovace pentru o perioadă de doisprezece ani, la propunerea Consiliului Național. Consiliul Național al Republicii Slovace propune un număr dublu de candidați pentru judecătorii ce urmează a fi numiți de Președinte.

Referitor la revocarea judecătorilor, art. 138 din Constituție prevede că Președintele Republicii Slovace poate revoca un judecător al Curții Constituționale:

- a) pe baza unei hotărâri judecătorești definitive de condamnare pentru o infracțiune săvârșită cu intenție sau dacă a fost condamnat, iar instanța de judecată nu a decis suspendarea condiționată a executării pedepsei privative de libertate,
- b) pe baza unei hotărâri disciplinare a Curții Constituționale, pentru conduită incompatibilă cu funcția de judecător al Curții Constituționale,
- c) în cazul în care Curtea Constituțională a comunicat că judecătorul nu mai participă la lucrările Curții Constituționale într-un interval care depășește un an, sau
- d) dacă nu (mai) este eligibil pentru Consiliul Național al Republicii Slovace.

- 2. În ce măsură instanța de control constituțional are autonomie financiară - în stabilirea și administrarea bugetului de cheltuieli?**

Cancelaria Curții Constituționale constituie un capitol bugetar distinct în cadrul bugetului de stat. În vederea întocmirii bugetului de stat, Ministerul de Finanțe al Republicii Slovace înaintează Curții Constituționale documentele justificative ale proiectului de buget referitoare la capitolul „Cancelaria Curții Constituționale”, pentru a fi aprobat de Curtea Constituțională, întrunită în plen. Proiectul de buget aprobat de Plenul Curții Constituționale este examinat în cadrul comisiei competente a Consiliului Național al Republicii Slovace, ca o componentă a proiectului legii bugetului de stat pentru anul respectiv, care se supune aprobării Consiliului Național al Republicii Slovace, în procedura legislativă.

3. Poate fi modificată legea de organizare și funcționare a instanței constituționale de către Parlament, însă fără consultarea acesteia?

Consiliul Național al Republicii Slovace poate modifica Legea privind organizarea Curții Constituționale fără consultarea Curții Constituționale.

4. Instanța constituțională are competența verificării constituționalității regulamentelor de organizare și funcționare a Parlamentului, respectiv Guvernului?

5. Controlul de constituționalitate: specificați tipul / categoriile de acte asupra cărora se exercită controlul.

Potrivit art. 125 din Constituție, Curtea Constituțională decide privind conformitatea:

a) legilor cu Constituția, cu legile constituționale și tratatele internaționale asupra cărora Consiliul Național al Republicii Slovace și-a exprimat acordul și care au fost ratificate și promulgate în modalitatea prevăzută de lege,

b) reglementărilor adoptate de Guvern, respectiv reglementărilor cu caracter general obligatoriu emise de ministere și de alte organe ale administrației centrale de stat, cu Constituția, cu legile constituționale, cu tratatele internaționale asupra cărora Consiliul Național al Republicii Slovace și-a exprimat acordul și care au fost ratificate și promulgate în modalitatea prevăzută de lege, ori cu legile,

c) reglementărilor cu caracter general obligatoriu prevăzute de art. 68, cu Constituția, cu legile constituționale, cu tratatele internaționale asupra cărora Consiliul Național al Republicii Slovace și-a exprimat acordul și care au fost ratificate și promulgate în modalitatea prevăzută de lege, exceptând cazul în care o altă instanță este competentă să decidă cu privire la acestea,

d) reglementărilor cu caracter general obligatoriu ale organelor locale ale administrației de stat și reglementărilor cu caracter general obligatoriu ale organelor administrației autonomiei locale prevăzute de art. 71 alin. (2), cu Constituția, cu legile constituționale, cu tratatele internaționale ratificate și promulgate în modalitatea prevăzută de lege, cu legile, cu reglementările Guvernului și cu reglementările general obligatorii emise de ministere și de alte organe ale administrației centrale de stat, exceptând cazul în care o altă instanță este competentă să decidă cu privire la acestea.

6. a) Parlamentul și Guvernul, după caz, procedează de îndată la modificarea legii (respectiv a actului declarat neconstituțional) în sensul punerii de acord cu legea fundamentală, potrivit deciziei instanței de contencios constituțional. Care este termenul stabilit în acest sens? Există și o procedură specială? În caz contrar, specificați alternativele. Exemplificați.

În conformitate cu art. 125 alin. (3) din Constituție, când Curtea Constituțională, prin decizia sa, constată existența unei neconformități cu normele juridice de rang

superior, reglementările sau dispozițiile în cauză își vor înceta efectele juridice. În termen de șase luni de la publicarea deciziei Curții Constituționale, organele emitente sunt obligate să le pună în acord cu Constituția, cu legile constituționale sau cu tratatele internaționale ratificate și promulgate în modalitatea prevăzută de lege, iar în cazurile prevăzute de Constituție, și cu legile, reglementările Guvernului și cu reglementările cu caracter general obligatoriu emise de ministere și alte organe ale administrației centrale de stat. În caz contrar, reglementările sau dispozițiile declarate neconforme își încetează efectele juridice la împlinirea termenului de șase luni de la data publicării deciziei.

6. b) Parlamentul poate invalida decizia curții constituționale: precizați în ce condiții.

Consiliul Național al Republicii Slovace nu poate abroga sau invalida decizia Curții Constituționale.

7. Există mecanisme de cooperare instituționalizată între Curtea Constituțională și alte organe? Dacă da, care este natura acestor contacte / ce funcții și prerogative se exercită de ambele părți?

- În conformitate cu art. 104 din Constituție, Președintele ales al Republicii Slovace va depune jurământ în fața Consiliului Național al Republicii Slovace, confirmat de președintele Curții Constituționale a Republicii Slovace;
- În conformitate cu art. 144 din Constituție, dacă o instanță de judecată consideră că o reglementare cu caracter general obligatoriu sau dispoziții ale acesteia, de care depinde judecarea cauzei, intră în contradicție cu Constituția, cu legile constituționale, tratatele internaționale conform art. 7 (5) sau cu legile, aceasta va suspenda judecata și va sesiza Curtea în vederea declanșării procedurii prevăzute de art. 125 (1) din Constituție (de verificare a conformității reglementărilor legale). Opinia juridică exprimată de Curtea Constituțională prin decizia sa este obligatorie pentru instanța de judecată;
- Curtea Constituțională îndeplinește procedura disciplinară față de președintele Curții Supreme a Republicii Slovace, vicepreședintele Curții Supreme și procurorul general;
- Curtea Constituțională își dă avizul pentru începerea urmăririi penale sau arestarea preventivă a unui judecător ori a procurorului general;
- În conformitate cu art. 31 (2) din Legea nr. 38/1993 Coll. cu privire la organizarea Curții Constituționale a Republicii Slovace, procedura în fața Curții și statutul judecătorilor acesteia, toate instanțele judecătorești, autoritățile administrației publice și celelalte instituții de stat îi vor acorda Curții Constituționale, la cererea acesteia, asistență în vederea procurării dovezilor și a documentelor necesare în soluționarea cauzelor.

II. SOLUȚIONAREA CONFLICTELOR JURIDICE DE NATURĂ ORGANICĂ DE CĂTRE CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

1. Care sunt trăsăturile conținutului conflictului juridic de natură constituțională dintre autoritățile publice?
2. Dacă instanța de contencios constituțional are competența soluționării acestor conflicte.
3. Care sunt autoritățile publice între care pot apărea astfel de conflicte?
4. Actele juridice, faptele sau acțiunile ce pot genera astfel de conflicte: sunt ele legate doar de conflictele de competență sau implică și cazurile când o autoritate publică poate contesta constituționalitatea unui act emis de o altă autoritate publică? Dacă instanța dvs. de control constituțional a soluționat astfel de conflicte. Exemplificați.
5. Care sunt titularii dreptului de a sesiza instanța constituțională în vederea soluționării unui asemenea conflict?

Trebuie menționat că plângerile adresate de persoane fizice și juridice sunt cele mai numeroase cauze soluționate de Curtea Constituțională, în legătură cu încălcarea unor drepturi și libertăți fundamentale sau drepturi ale omului și libertăți fundamentale rezultând din tratatele internaționale.

De vreme ce această secțiune a chestionarului se referă la trăsăturile conținutului conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice, trebuie subliniat că instanța constituțională se pronunță cu privire la următoarele:

- procedura de verificare a conformității reciproce a reglementărilor legale, la sesizarea subiecților îndreptățiți (sesizarea poate fi formulată de cel puțin o cincime din numărul total al membrilor Consiliului Național al Republicii Slovace, de Președintele Republicii Slovace, de Guvernul Republicii Slovace, de o instanță judecătorească, de procurorul general, de Avocatul Poporului); pe lângă autorul sesizării, calitate de parte va avea Guvernul Republicii Slovace, reprezentat prin Ministerul de Justiție;
- procedura de verificare a conformității cu Constituția și cu legile constituționale a tratatelor internaționale negociate, pentru care se cere acordul Consiliului Național al Republicii Slovace. Președintele Republicii Slovace sau Guvernul pot sesiza Curtea Constituțională, în temeiul alin. 1, mai înainte de supunerea spre dezbateri în Consiliul Național al Republicii Slovace a unui tratat internațional negociat;

- dacă obiectul unui referendum, care urmează să fie anunțat în baza hotărârii Consiliului Național al Republicii Slovace sau în baza unei petiții a cetățenilor este în conformitate cu Constituția sau cu legile constituționale (autorul sesizării fiind Președintele Republicii Slovace);
- conflictele de competență între organe ale administrației centrale de stat, exceptând cazul în care legea prevede că aceste conflicte se soluționează de către o altă autoritate a statului (sesizarea poate fi formulată de organul central care-și revendică o competență în acea chestiune ori, dimpotrivă, de organul care-și declină competența);
- în cazul conflictelor dintre organele statului, cu privire la interpretarea Constituției sau a legilor constituționale, Curtea Constituțională dă interpretarea respectivei dispoziții din Constituție sau legile constituționale (sesizarea poate fi formulată de cel puțin o cincime din numărul total al membrilor Consiliului Național al Republicii Slovace, de Președintele Republicii Slovace, Guvernul Republicii Slovace, o instanță judecătorească, procurorul general);
- sesizările primite din partea autorităților administrației publice locale împotriva unei intervenții neconstituționale sau într-alt mod nejustificată, în chestiuni ce țin de autonomia locală, cu excepția cazului în care o altă instanță este competentă să asigure protecție juridică (autorul sesizării este organul autonomiei locale);
- contestațiile împotriva deciziilor de confirmare sau infirmare a mandatului unui membru al Consiliului Național al Republicii Slovace (procedura se declanșează la sesizarea unui membru al Consiliului Național al Republicii Slovace);
- verificarea constituționalității sau legalității alegerilor pentru Consiliul Național al Republicii Slovace, pentru Consiliul Național European al Republicii Slovace sau pentru organele administrației locale (autorii sesizării pot fi o cincime din numărul membrilor Consiliului Național al Republicii Slovace, Președintele Republicii Slovace, Guvernul Republicii Slovace, instanțele de judecată, procurorul general, partidele politice) sau contestațiile împotriva rezultatelor acestor alegeri – care, în afară de persoanele îndreptățite potrivit § 18 Clauza 1, lit. a) - e), pot fi formulate și de un partid politic care a participat în alegeri, de 10% din numărul persoanelor cu drept de vot din cadrul unui circumscripții electorale sau de un candidat care a obținut cel puțin 10% din numărul de voturi exprimate în circumscripția electorală;
- contestațiile privind neconstituționalitatea sau nelegalitatea alegerilor desfășurate pentru funcția de Președinte al Republicii Slovace (părțile la procedură vor fi autorul contestației și candidatul ales în funcția de Președinte al Republicii Slovace în cadrul alegerilor contestate);
- contestațiile împotriva rezultatelor unui referendum și contestațiile împotriva rezultatului unui plebiscit pentru revocarea Președintelui Republicii Slovace

(sesizarea poate fi depusă de cel puțin o cincime din numărul total al membrilor Consiliului Național al Republicii Slovace, de Președintele Republicii Slovace, Guvernul Republicii Slovace, procurorul general, cel puțin 350 000 de cetățeni ai Republicii Slovace)

- dacă decizia de dizolvare sau de suspendare a activității unui partid sau a unei mișcări politice este în conformitate cu legile constituționale și cu alte legi (sesizarea poate fi formulată de cel puțin o cincime din numărul total al membrilor Consiliului Național al Republicii Slovace, de Președintele Republicii Slovace, Guvernul Republicii Slovace, o instanță judecătorească, procurorul general, un partid sau o mișcare politică);
- punerea sub acuzare a Președintelui Republicii Slovace de către Consiliul Național al Republicii Slovace pentru încălcarea Constituției sau pentru înaltă trădare (Consiliul Național al Republicii Slovace formulează capetele de acuzare);
- dacă decizia de declarare a unei stări excepționale (la sesizarea a cel puțin o cincime din numărul total al membrilor Consiliului Național al Republicii Slovace, a Guvernului Republicii Slovace, procurorului general) sau a unei stări de urgență (la sesizarea a cel puțin o cincime din numărul total al membrilor Consiliului Național al Republicii Slovace, a Președintelui Republicii Slovace) a fost adoptată în conformitate cu Constituția sau cu legile constituționale.

6. Care este procedura de soluționare a unui astfel de conflict?

Legea privind organizarea Curții Constituționale cuprinde reglementări cu privire la diferite tipuri de proceduri în fața Curții Constituționale (procedura de verificare a conformității reciproce a reglementărilor legale, de verificare a conformității tratatelor internaționale, cu privire la obiectul unui referendum, procedura de soluționare a conflictelor în materie de competență, interpretarea legilor constituționale, procedura de rezolvare a plângerilor și contestațiilor, procedurile în materie de contencios electoral, procedura referitoare la dizolvarea sau încetarea activității unui partid sau a unei mișcări politice etc.).

7. Ce soluții pronunță instanța de contencios constituțional? Exemplificați.

Curtea Constituțională poate pronunța următoarele soluții:

- a) să refuze sesizarea dacă judecătorul, examinând conținutul cererii, constată ca nu îndeplinește condițiile procedurale pentru sesizarea Curții;
- b) în cadrul procedurii preliminare de audiere, Curtea Constituțională poate să respingă, prin hotărâre, sesizările cu privire la chestiuni care nu sunt date în competența Curții Constituționale; sesizările care nu îndeplinesc cerințele prevăzute de lege; sesizările inadmisibile sau cele înaintate de persoane care în

mod evident nu au calitatea necesară; precum și sesizările depuse peste termen. Curtea Constituțională poate respinge și sesizările care sunt în mod vădit nefondate;

- c) dacă sesizarea nu este refuzată sau respinsă, ea va fi admisă pentru procedura ulterioară (declarată admisibilă), în tot sau în parte, după cum se va menționa în motivarea hotărârii prin care cererea este declarată admisibilă;
- d) Curtea Constituțională hotărăște asupra fondului cauzei pronunțând o constatare (prin care Curtea admite sau nu sesizarea) ori, după caz, o hotărâre (dacă respinge sesizarea sau pune capăt procedurii).

8. Modalități de îndeplinire a deciziei instanței constituționale: conduita autorităților publice vizate după soluționarea conflictului. Exemplificați.

Iată câteva exemple:

- Dacă, prin decizia sa, Curtea Constituțională constată existența unei neconformități între reglementările legale prevăzute la alin. 1, aceste reglementări sau dispozițiile acestora își vor înceta efectele juridice. Organele emitente ale acestor reglementări sunt obligate să le pună de acord cu Constituția, cu legile constituționale și cu tratatele internaționale ratificate și promulgate în modalitatea prescrisă de lege; dacă se referă la reglementările prevăzute la alin. 1 lit. b) și c), și cu alte legi, iar dacă se referă la cele prevăzute la alin. 1 lit. d), și cu reglementările adoptate de Guvern ori reglementări cu caracter general obligatoriu emise de ministere și de alte organe ale administrației centrale de stat, în termen de șase luni de la adoptarea deciziei Curții Constituționale. În caz contrar, respectivele reglementări sau dispozițiile acestora își vor pierde efectele juridice în termen de șase luni de la adoptarea deciziei. Constatarea Curții Constituționale este general obligatorie de la data publicării deciziei în Colecția de Legi.
- Deciziile Curții Constituționale cu privire la conformitatea reglementărilor legale, suspendarea aplicării reglementărilor legale contestate sau a unor prevederi ale acestora, anularea suspendării aplicării, precum și deciziile de interpretare a Constituției sau a legilor constituționale vor fi publicate în Colecția de Legi a Republicii Slovace.
- Dacă în cadrul procedurii de verificare a conformității tratatelor internaționale Curtea Constituțională decide că tratatul internațional negociat nu este în conformitate cu Constituția sau cu legile constituționale, acesta nu mai poate fi ratificat.
- În cazul în care Curtea Constituțională decide că obiectul referendumului nu este în conformitate cu Constituția sau cu legile constituționale, un astfel de referendum nu mai poate fi anunțat.

III. EXECUTAREA DECIZIILOR CURȚII CONSTITUȚIONALE

1. Deciziile Curții Constituționale:

- a) sunt definitive;
- b) pot fi recurate, situație în care se vor arăta titularii dreptului, termenele și procedura;
- c) produc efecte *erga omnes* ;
- d) produc efecte *inter partes litigantes*.

Potrivit art. 133 din Constituție, nu există nicio cale de atac împotriva deciziilor Curții Constituționale.

Deciziile Curții Constituționale referitoare la conformitatea/compatibilitatea reglementărilor legale, cele privind suspendarea aplicării reglementărilor legale contestate sau a unor dispoziții ale acestora, anularea suspendării aplicării acestora, precum și deciziile de interpretare a Constituției sau a legilor constituționale sunt general obligatorii. Deciziile pronunțate asupra plângerilor individuale sunt obligatorii *inter partes litigantes*.

2. De la publicarea deciziei în Monitorul/Jurnalul Oficial, textul de lege declarat neconstituțional:

- a) se abrogă;
- b) se suspendă, până la punerea de acord a actului/textului declarat neconstituțional cu prevederile legii fundamentale;
- c) se suspendă, până când legiuitorul invalidează decizia instanței constituționale;
- d) alte situații.

Dacă în cadrul procedurilor de verificare a conformității reglementărilor legale, Curtea Constituțională declară neconformitatea/incompatibilitatea lor, respectivele reglementări sau dispozițiile acestora își vor înceta efectele juridice. Organele emitente ale acestor reglementări sunt obligate să le pună de acord cu Constituția, cu legile constituționale și cu tratatele internaționale ratificate și promulgate în modalitatea prescrisă de lege, iar dacă se referă la reglementările prevăzute la alin. 1, și cu alte legi, respectiv reglementări adoptate de Guvern ori reglementări cu caracter general obligatoriu emise de ministere și de alte organe ale administrației centrale de stat, în termen de șase luni de la adoptarea deciziei Curții Constituționale. În caz contrar, respectivele reglementări sau dispozițiile acestora își vor pierde efectele juridice în termen de șase luni de la adoptarea deciziei.

3. Odată ce curtea constituțională a pronunțat o decizie de neconstituționalitate, în ce mod este aceasta obligatorie pentru instanța de fond și pentru celelalte instanțe judiciare?

Dacă în cursul procedurii de examinare a plângerilor adresate de persoane fizice ori juridice, Curtea admite cererea, atunci aceasta poate:

- a) să dispună ca partea care a încălcat dreptul sau libertatea fundamentală printr-o omisiune să examineze cauza în conformitate cu procedurile speciale;
- b) să restituie cauza pentru a fi reluată procedura de soluționare;
- c) să interzică încălcarea în continuare a dreptului sau libertății fundamentale;
- d) să dispună ca partea care a încălcat dreptul sau libertatea fundamentală să restabilească situația de dinaintea producerii prin care s-au adus încălcări dreptului sau libertății fundamentale.

Curtea Constituțională poate acorda despăgubiri părții al cărei drept sau libertate fundamentală a fost încălcată.

În situația în care Curtea Constituțională decide să îi acorde petiționarului despăgubiri, autoritatea care a încălcat acel drept sau libertate fundamentală va fi obligată să facă plata în termen de două luni de la intrarea în vigoare a deciziei Curții Constituționale.

În cazul când Curtea Constituțională casează o hotărâre definitivă, măsuri sau orice altă intervenție ori când retrimite cauza pentru reluarea procedurii, partea care a emis hotărârea, a adoptat măsura ori acționat în orice alt mod va fi obligată să reexamineze cauza și să ia o nouă decizie. În cadrul unor astfel de proceduri, autoritatea respectivă va fi ținută de opinia juridică exprimată de Curtea Constituțională.

Partea care a emis hotărârea, a adoptat măsura sau a acționat în orice alt mod va fi obligată să respecte decizia potrivit clauzei 3, decizia fiind executorie la data comunicării acesteia.

4. Atât în controlul *a posteriori* cât și în controlul *a priori*, legiuitorul își îndeplinește, de fiecare dată, și în termenele prevăzute, obligația constituțională de a elimina aspectele de neconstituționalitate?

A se vedea punctul III. 2.

5. Ce se întâmplă în situația în care, în termenul prevăzut de Constituție și/sau legislație, legiuitorul nu înlătură viciul de neconstituționalitate? Exemplificați.

A se vedea punctul III. 2.

6. Prin intermediul altui act normativ, legiuitorul poate consacra din nou soluția legislativă declarată neconstituțională? Argumentați.

Nu există reglementări legale care să împiedice legiuitorul să adopte, printr-un nou act legislativ, o soluție identică celei pe care Curtea Constituțională a declarat-o deja ca fiind în contradicție cu o reglementare de rang juridic superior.

Dacă o soluție identică va fi adoptată în mod repetat, legiuitorul se expune riscului ca și noul act normativ să fie supus controlului de constituționalitate (în baza sesizării formulate de persoanele îndreptățite).

7. Curtea Constituțională are posibilitatea de a însărcina alte organe cu executarea deciziilor sale și /sau de a stabili modul în care acestea urmează a fi puse în executare într-o anumită cauză?

Curtea Constituțională nu are posibilitatea de a însărcina alte organe cu executarea deciziilor sale.